

Forsyningstilsynet

Årsberetning 2023

Indhold

1 Forord	4
2 Forsyningstilsynets profil og strategi	5
2.1 Regulator på el-, gas-, fjernvarme- og affaldsområdet	5
2.2 En velfungerende forsyningssektor	5
2.3 Effekter af Forsyningstilsynets arbejde	6
2.4 Møder i Forsyningstilsynets kontaktudvalg	9
3 Gebyrer og indtægter	11
3.1 Underskud på 19,6 mio. kr.	11
3.2 Sagsbehandlingstider	16
3.3 Hel/delvis medhold i 98 pct. påklagede afgørelser i 2023	17
4 Tilsyn	20
4.1 Ny tilsynsstrategi iværksat	20
4.2 Skærpet tilsyn med slutafregninger	20
4.3 Tilsyn med intern overvågning	20
4.4 Vejledning om habilitet og markedsmæssighed	21
4.5 Stigning i antallet af forsyningsafbrydelser	21
4.6 Udvikling af elpris.dk	21
4.7 Tilsyn med forbrugerpriser i fjernvarmesektoren	21
4.8 Første undtagelse for geotermi godkendt	21
4.9 Varsling af prisstigninger i fjernvarmesektoren	22
4.10 Tilsyn i forbindelse med Indefrysningsordning	22
4.11 Vejledning om markedsmisbrug	22
4.12 Grundlag for færdigbehandling af opstrømsager	23
5 Godkendelser	25
5.1 Tilslutning med begrænset adgang	25
5.2 Branchevejledning om delt leveringsomfang	25
5.3 Forsøg med hurtigere tilslutning af el	25
5.4 Betinget godkendelse af Energinets systemtarif	26

5.5	Øjeblikstarifering af egen elproduktion	26
5.6	Nye tarifmetoder for gasdistribution	26
5.7	Kommunale udbytter eller vederlag	27
5.8	Markedsregler for ny dansk-britisk elforbindelse	27
6	Økonomisk regulering	29
6.1	Indtægtsrammer for Energinet og Evida	29
6.2	Elnetvirksomhedernes indtægtsrammer	30
6.3	Prisloft over overskudsvarme	31
7	Internationalt samarbejde	33
7.1	Dansk formandskab af NordREG	33
7.2	Input til større EU-initiativer	33
8	Analyse og overvågning	35
8.1	Økonomisk råderum til elektrificering	35
8.2	Elpriserne stabiliserede sig i 2023	35

1 Forord

Grøn omstilling, forbrugerrettigheder og effektiv forsyning. Det er de tre områder, som trådte tydeligst frem, da vi satte os for at få identificeret og beskrevet de mest gavnlige samfundsmæssige effekter af vores aktiviteter i løbet af 2023. Inden for den grønne omstilling handlede det bl.a. om vores godkendelse af et større geotermiprojekt i Aarhus og netselskabernes nye metoder for hurtig tilslutning af grøn strøm til elnettet og begrænset netadgang. På området for forbrugerrettigheder belyser vi bl.a. en indsats for at få elhandelsvirksomhederne til i højere grad at efterleve reglerne om slutfregninger, samt opstarten af et projekt møntet på at forbedre kvaliteten af oplysningerne på den offentlige prissammenligningsportal elpris.dk. Endelig stiller vi inden for området effektiv forsyning bl.a. skarpt på effekterne af vores arbejde med fastsættelse af indtægtsrammer og effektiviseringskrav for de danske elnetvirksomheder. Du kan læse om de effekter og mange flere i vores særlige afsnit 2.3. om effekterne af vores arbejde.

Vores årsberetning for 2023 beskriver herudover også vores iværksættelse af en ny tilsynsstrategi, som sætter rammerne for vores risikobaserede tilsyn på tværs af vores arbejdsområder i de kommende år. Vi kommer herudover også med en række eksempler på vores tilsynsindsats, herunder bl.a. førømtalte tilsyn med slutfregningerne, et tilsyn på elnetvirksomhedernes interne overvågning og endelig opstarten af et tilsyn med varmeværkernes fastsættelse af priser for levering af varme til forbrugere.

Vi har i 2023 også haft stor aktivitet inden for arbejdsområdet godkendelser. Her har især godkendelser om tilslutning med begrænset adgang, forsøg med hurtigere tilslutning af el og mulighed for øjeblikstari-fering af egen elproduktion været blandt dem, som har nydt stor bevågenhed i både branchen og hos de politiske beslutningstagerne.

Lad mig her til sidst også nævne vores internationale aktiviteter, hvor vi i 2023 bl.a. stod for formandskabet for den nordiske organisation af energiregulatorer NordReg. Formandskabet blev bl.a. brugt til at koordinere fælles nordisk input til Kommissionens forslag om reform af det europæiske elmarkedsdesign, samt implementering af nye europæiske netværkskoder og retningslinjer, der spiller en betydelig rolle i udviklingen af effektive energimarkeder og robuste energisystemer.

God læselyst!
Carsten Smidt

A handwritten signature in black ink that reads "Carsten Smidt". The signature is written in a cursive, flowing style.

2 Forsyningstilsynets profil og strategi

2.1 Regulator på el-, gas-, fjernvarme- og affaldsområdet

Forsyningstilsynet er regulator på el-, gas-, fjernvarme- og affaldsområdet. Vores grundlæggende opgave er at sikre, at energi- og affaldssektoren udviser høj effektivitet, sikker og stabil forsyning til lavest mulige priser samt en omkostningseffektiv teknologiudvikling og grøn omstilling til gavn for forbrugerne. Vi ledes af en direktør, der udpeges af klima-, energi-, og forsyningsministeren for en periode af fem år ad gangen.

Tilsynets direktør og medarbejdere er uafhængige og kan dermed ikke modtage eller søge instruktion udefra. Direktøren har det fulde ansvar for den daglige ledelse af hele organisationen, for at træffe afgørelser i sager og for medarbejdernes varetagelse af andre opgaver og beføjelser, som lovgivningen giver os. Vores tilsyn på el- og gasområdet er finansieret gennem en kombination af grundgebyrer, lovfikserede gebyr og timebaserede gebyrer, som virksomhederne omfattet af vores tilsyn betaler. Grundlaget for vores arbejde fremgår af lov om Forsyningstilsynet, samt sektorlovene om elforsyning, gasforsyning, varmforsyning, fremme af vedvarende energi, fremme af besparelser i energiforbruget, miljøbeskyttelse, samt EU's omfattende regulering af de grænseoverskridende markeder for el og gas.

2.2 En velfungerende forsyningssektor

Forsyningssektoren gennemgår i disse år en række transformationer. Grøn omstilling, elektrificering, sektorkobling og digitalisering præger udviklingen og skaber mere komplekse vilkår for både forbrugere, virksomheder og myndigheder. Der er samtidig rift om de dygtige medarbejdere og forventninger om attraktive arbejdspladser præget af meningsfulde opgaver, arbejdsglæde og gode muligheder for professionel udvikling. "En velfungerende forsyningssektor" er vores samlede strategi for at imødekomme udviklingen i forsyningssektoren i perioden 2022-2024. Vi sætter med strategien de overordnede rammer og den gennemgående retning for vores arbejde i de kommende år.

Strategien indeholder seks hovedelementer. Udgangspunktet er visionen, som fastlægger vores overordnede formål. Det vi arbejder for. Missionen beskriver vores grundlæggende opgave og rolle. Hvordan vi konkret bidrager til realisering af visionen. Indsatsområderne fastslår vores prioritering i de kommende år, mens målene fortæller, hvad vi vil opnå.

Vision

Effektiv forsyning til gavn for et klimaneutralt samfund og forbrugerne.

Mission

Vi skaber rammer for en velfungerende forsyningssektor.

Strategiens fem indsatsområder

De fem indsatsområder, er der hvor vi gør en ekstra indsats.

Effektiv myndighed

Sagsbehandling udgør kernen i vores myndighedsarbejde og rygraden i vores bidrag til en velfungerende forsyningssektor. Vi har de seneste år reduceret sagsbehandlingstiden, men der er behov for at nedbringe den yderligere. Vores mål er, at alle involverede aktører oplever både høj faglig kvalitet, maksimal transparens og rimelige sagsbehandlingstider. Det vil vi opnå gennem bedre tilskæring af opgaverne, skarpere prioritering og ved at øge effektiviteten i vores sagsgange.

Inddragende dialog

Vores afgørelser og bidrag til reguleringen har stor betydning for forsyningssektorens virksomheder og deres kunder. Derfor skal vi have tæt dialog med både de enkelte virksomheder, deres brancheorganisati-

oner og alle andre relevante aktører. Aktørerne skal inddrages tidligt og løbende i både sagsbehandlingen og i vores analysearbejde. Lettere adgang til vores afgørelsesgrundlag og data skal understøtte effektiviteten og værdiskabelsen af dialogen.

Synlig effekt

Vores arbejde skal være til gavn for samfundet og forbrugerne. Det kræver bl.a. sikring af en effektiv forsyning, der understøtter den grønne omstilling. Det bliver vi bedre til ved at øge de positive effekter af vores afgørelser og bidrag til udviklingen af en mere hensigtsmæssig regulering. Afgørende for de positive effekters gennemslagskraft er deres synlighed, hvilket forudsætter klar og målrettet kommunikation.

Fagligt udsyn

Forsyningssektoren er i hastig udvikling både teknologisk og økonomisk. Udviklingen drives af bl.a. den grønne omstilling, øget elektrificering og kobling mellem hidtidige adskilte energiområder. Komplexiteten i forandringerne stiller krav til vores udsyn og faglige forståelse. Vi skal derfor løbende sikre, at vi er i stand til at præge og håndtere komplekse regulatoriske problemstillinger både på dansk, europæisk og internationalt niveau.

Høj arbejdsglæde

Medarbejderne er vores vigtigste ressource. Vi ønsker høj arbejdsglæde for alle, som trækker positive tråde både til og fra de andre indsatsområder. Det danske og globale arbejdsmarked er i stadig forandring. Vi skal derfor være en arbejdsplads, hvor faglig og personlig udvikling, trivsel, fleksibilitet og samarbejde på tværs gør os attraktive og konkurrencedygtige i jagten på de bedste både nyuddannede og erfarne kandidater.

2.3 Effekter af Forsyningstilsynets arbejde

Vi giver i dette afsnit et overblik over de samfundseffekter vores aktiviteter har til gavn for de danske husholdninger og virksomheder. Vi har valgt at inddele dem i tre overordnede kategorier, som omhandler grøn omstilling, forbrugervilkår eller effektiv forsyning. Vi giver for hver af de overordnede effekter en beskrivelse af, hvordan et udvalg af de aktiviteter vi havde i 2023, via nogle mere specifikke effekter, relaterer sig til de overordnede effekter.

Grøn omstilling

Vi understøtter den grønne omstilling med vores godkendelser af geotermiprojekter, hurtig tilslutning af grøn strøm til elnettet og begrænset netadgang samt udvikling af en metode til indtægtsrammetillæg ved fremtidigt behov for merinvesteringer i elnettet.

Den grønne omstilling kræver, at forsyningssektorerne i højere grad benytter teknologier baseret på vedvarende energi. Dette indebærer typisk store investeringer i form af udbygning af den eksisterende forsyningsinfrastruktur. Investeringsprojekterne er som regel forbundet med store risici, hvilket gør dem mindre attraktive at investere i. Derudover er projekterne ofte tidskrævende, hvilket bremser tempoet for den grønne omstilling. Forsyningstilsynet kan bidrage til integrationen af vedvarende energi i forsyningssektorerne ved at reducere de risici der knytter sig til de grønne investeringer samt ved at implementere mere fleksibel regulering.

Fra 2025 får Aarhus klimavenlig varme, baseret på geotermisk opvarmet vand, leveret af Kredsløb. Dette er konsekvensen af, at vi i juni 2023 godkendte Kredsløbs køb af geotermisk opvarmet vand fra geotermioperatøren Innargi og blev undtaget den sædvanlige prisregulering i varmemforsyningsloven. Undtagelsen betyder, at Kredsløb i fremtiden fortsat kan købe geotermisk opvarmet vand fra Innargi, hvis der skulle opstå en billigere varmeproduktion. Usikkerheden af geotermioperatøren Innargis fremtidige indtægter er dermed væsentligt reduceret. Undtagelsen fra den sædvanlige prisregulering var en betingelse for projektets gennemførelse, grundet de store opstartsomkostninger for geotermioperatøren i form af efterforskning og boring i undergrunden.

Grøn el i form af solcelleanlæg og vindmølleparker kan fra i år komme hurtigere på nettet. Vi godkendte i september 2023 et pilotprojekt, der gør det muligt for nye solcelleparker og vindmøller at blive sluttet direkte til transmissionsnettets luftledninger. Alternativt skulle de nye produktionsanlæg vente 4-6 år på at blive tilsluttet en nybygget højspændingsstation. De nye produktionsanlæg må til gengæld for den hurtige tilkobling acceptere, at de er de første til at få skruet ned for produktionen, når det er nødvendigt for at sikre overordnet balance og dermed forsyningssikkerhed i transmissionsnettet.

En højere grad af netfleksibilitet bidrager til en omkostningseffektiv grøn omstilling. Danske husholdninger og virksomheders elforbrug forventes at stige markant i fremtiden. Det stigende elforbrug sker som en konsekvens af den grønne omstilling og den dertilhørende elektrificering. Med en højere netfleksibilitet kan stigningen i elforbruget bedre fordeles til steder i elnettet og tidspunkter af døgnet, hvor der er ledig kapacitet. Dermed reduceres elnetskabernes fremtidige omkostninger til investeringer i netkapacitet uden, at elektrificeringen og den grønne omstilling bremses eller reduceres.

For at fremme den grønne omstilling gav vi i december 2023 elnetvirksomhederne grønt lys til at tilbyde begrænset netadgang. Elproducenterne får billigere adgang til elnettet, og elnetvirksomhederne kan til gengæld afbryde eller skruer ned for elproducentens leverancer. Elnetvirksomheden kan dermed i højere grad styre, hvor og hvornår dele af elnettet bliver belastet. Dette skaber en højere grad af netfleksibilitet, hvilket bidrager til en omkostningseffektiv grøn omstilling.

Vi har i en analyse på anmodning fra klima-, energi- og forsyningsministeren anbefalet et tillæg til elnetskabernes indtægtsrammer, der kan øge indtægtsrammerne med knap en mia. kr. om året til øget elektrificering. Tillægget får netselskaberne via de indtægter, de opkræver hos forbrugerne for transporten af strøm gennem elnettet. Ved den anbefalede nye regulering tilfalder tillægget automatisk netvirksomhederne i takt med, at danske husholdninger og virksomheder i stigende grad tager elbiler og varmepumper i brug.

Forbrugerrettigheder

Danske husholdninger og virksomheder nyder godt af en række forbrugerrettigheder inden for forsyningssektorerne. Vi arbejder for, at forbrugerne af el, gas, fjernvarme og affaldshåndtering får en rimelig behandling på tilgængelige og gennemsigtige markeder med de lavest mulige priser og en høj leveringssikkerhed.

En stor del af vores aktiviteter sigter enten direkte eller indirekte efter at sikre lave priser på forsyningssektorens varer og tjenester. Lavere priser understøttes inden for el- og gassektoren af velfungerende detailmarkeder med en effektiv konkurrence. Desto højere detailmarkedernes gennemsigtighed er desto lettere er det for de danske husholdninger og virksomheder, at træffe oplyste valg ved køb af produkter og desto mere effektiv bliver markedskonkurrencen.

Vi startede i 2023 et projekt, der fremadrettet øger gennemsigtigheden og dermed styrker markedskonkurrencen på detailmarkedet for el. Projektet vil opnå dette ved at forbedre kvaliteten af oplysningerne om de udbudte elaftaler, der leveres af elhandelsvirksomhederne. Oplysningerne stilles til rådighed for forbrugerne via elprissammenligningsportalen Elpris.dk, der drives og udvikles af Forsyningstilsynet. Portalen drives med henblik på at give de danske husholdninger og virksomheder en let adgang til retvisende informationer om tilgængelige elaftaler.

Danske husholdninger og virksomheder skal sikres rimelige vilkår som forbrugere af forsyningsgoder. Elforbrugerne er derfor givet visse rettigheder overfor elhandelsvirksomhederne. En elforbruger har ved leverandørskifte ret til inden for seks uger at modtage en slutafregning samt en tilbagebetaling af et eventuelt tilgodehavende. For at sikre disse rettigheder udfører vi stikprøvekontroller og træffer afgørelser i enkeltstager. Vi afsluttede i november 2023 en stikprøvekontrol af i alt 10 elhandelsvirksomheder. Halvdelen af elhandelsvirksomhederne efterlevede allerede reglerne til gavn for forbrugerne. Vi pålagde de resterende 5 elhandelsvirksomheder, der ikke levede op til reglerne, at få bragt dette i orden.

Foruden effekterne af den enkelte kontrol eller afgørelse, kan der desuden forekomme præventive effekter. Vi valgte derfor i forlængelse af den udførte stikprøvekontrol, at kommunikere i pressen, at vi fremadrettet vil holde øje med denne type overtrædelser. De præventive effekter forøges i den grad virksomhederne forventer yderligere kontrolindsatser i fremtiden. Samt i den grad virksomhedernes regelforståelse forøges af vejledende indsatser. Det forventes, at påbud eller påtaler i afgørelserne til de fem elhandelsvirksomheder har en forstærket præventiv effekt kombineret med udmeldingen om fremtidig overvågning.

På fjernvarmeområdet har vi også truffet afgørelser af direkte betydning for forbrugerne. Det gælder bl.a. afgørelser om varslingsvilkår. For at sikre fjernvarmeforbrugerne rimelige vilkår har man som aftager af fjernvarme krav på at blive varslet mindst 3 måneder før prisstigningen ved væsentlige prisstigninger på mere end 10 pct. Dette krav fik ekstra relevans under energikrisen, hvor de stærkt stigende energipriser kostede mange danske husholdninger og virksomheder dyrt.

Flere fjernvarmeselskaber levede ikke op til disse varslingsregler måtte vi konstatere i en række afgørelser i 2023. For at sikre, at fjernvarmeselskaberne fremadrettet lever op til varslingsreglerne, har Forsyningstilsynet besluttet at opdatere eksisterende vejledning på området.

Sikkerhed for levering af el har for en husholdning eller virksomhed stor betydning i dagligdagen. På elmarkedet overvåger vi konkret antallet af afbrydelser, hvor en leverandør har afbrudt levering af el til en husholdning eller virksomhed. Dette sker med henblik på at have en mulighed for at vurdere, om der er behov for at sætte ind over for økonomisk sårbare forbrugere. Den langsigtede effekt er dermed, at vi undgår at stå i en situation, hvor der var behov for at handle men vi ikke gjorde noget eller ikke gjorde noget rettidigt. Vi har i 2023 konstateret at antallet af forsyningsafbrydelser i 2022 var 12,3 pct. i forhold til 2021. Dette er en foruroligende stigning, der dog forventes at vende, idet den antages at være forårsaget af energikrisen. Vi vil derfor fremadrettet især være opmærksom på, om antallet af forsyningsafbrydelser stabiliserer sig, eller reduceres som følge af de stabiliserede priser på elektricitet.

Effektiv forsyning

Vi fremmede i 2023 omkostningsminimeringen inden for elsektoren ved at fastsætte indtægtsrammer og effektiviseringskrav for de danske elnetvirksomheder. Indtægtsrammerne fungerer som et loft over det enkelte netselskabs indtægter. På den ene side beskytter dette forbrugerne mod høje priser og på den anden har netselskabet et incitament til at reducere sine omkostninger, idet netselskabet må beholde de indtægter, der ikke overskrider indtægtstrammen.

Indtægtsrammereguleringen vurderes at have en effekt idet husholdningerne og mange virksomheder har svært ved at finde et godt alternativ til elektricitet, hvorfor de ved prisstigninger har svært ved at reducere, hvor meget el de bruger. Udgifterne til el steg i gennemsnit ca. 75 pct. fra 2021 til 2022 for de danske husholdninger. Den kraftige stigning i husholdningernes udgifter til el var en kombination af en kraftigt stigning i prisen på el på ca. 70 pct. og en meget lav reduktion af husholdningernes elforbrug på kun 7 pct. Selvom dette indikerer, at indtægtsrammerne er nødvendige er det dog svært at måle størrelsen af effekten, da det ikke er muligt at vide, hvor meget netselskaberne ville have opkrævet for transporten af el uden indtægtsrammer. Lige som på elområdet fastsætter vi også indtægtsrammer og effektiviseringskrav på gasområdet.

Vi fremmede i 2023 en omkostningseffektiv forsyning med en høj forsyningssikkerhed ved at godkende markedsreglerne for den nye eltransmissionsforbindelse, Viking Link, mellem Danmark og Storbritannien.

Sammenkoblingen af Danmark og Storbritannien gør det muligt for Danmark at trække effekt fra udlandet, hvilket spiller en afgørende rolle for at kunne levere en høj forsyningssikkerhed. Udfordringerne med manglende effekt vil især være relateret situationer med meget lav elproduktion fra vind og sol. I fremtiden vil betydningen af disse situationer stige i takt med at Danmarks afhængighed af vind og solenergi forøges.

Vi kunne i 2023 bidrage til at styrke integriteten af elsektorens engromarkeder. Det er afgørende, at priserne på markederne for el er retvisende, så de dermed sender de rette signaler til købere, sælgere og investorer. Vi håndhæver i denne sammenhæng EU's regler til bekæmpelse af markedsmanipulation og insiderhandel (REMIT).

Vores efterforskning af markedsmanipulation og insiderhandel førte i 2023 til anholdelsen af otte personer, der formodes at have skaffet sig ulovlig profit for et trecifret millionbeløb. De otte personer var ansat i et dansk energiselskab, der handlede med el på de europæiske markeder. De formodede ulovlige aktiviteter og deres forvrængning af markedspriserne blev bremset med anholdelsen.

2.4 Møder i Forsyningstilsynets kontaktudvalg

Vi leder to gange om året møder i Forsyningstilsynets kontaktudvalg. Udvalget har til formål at sikre samarbejdet med branche- og forbrugerorganisationer med interesse i forsyningssektorerne i relation til vores lovbestemte opgaver og beføjelser.

Rigsrevision og evaluering

De to vigtigste emner, som kom på dagsordenen på kontaktudvalgets forårsmøde var henholdsvis en beretning fra Rigsrevisionen med dertil hørende bemærkninger fra statsrevisorerne og en evaluering af Forsyningstilsynet, som konsulentfirmaet Implement har udarbejdet for Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. I relation til Rigsrevisionens rapport bemærkede vi, at Rigsrevisionens beretning udelukkende havde fokus på koncerninterne aftaler, som er et ud af mange af vores tilsynsområder, der havde sit historiske udspring i en specifik opgave med at føre tilsyn med forsyningsselskabernes energispareaftaler. Energinet bed i den forbindelse mærke i en manglende parallelitet mellem regler om tilsyn med koncerninterne regler i henholdsvis el/gasforsyningslovgivningen og varmelovgivningen og undrede sig over, hvorfor det ikke var reflekteret i Rigsrevisionens konklusioner, at der mangler hjemmel. Vi delte på mødet Energinets undren, og fortalte at det nu handlede om at følge op på Rigsrevisionens kritik, hvor vores overordnede tilgang tog udgangspunkt i vores hidtidige mangel på en samlet tilsynsstrategi. Vi fortalte herefter om, hvordan vi havde bidraget med input til ministerens svar til Statsrevisorerne og at meget af det igen handlede om vores nye tilsynsstrategi, som vi på det tidspunkt var ved at færdiggøre. Endelig understregede vi, at vi ville have et stærkt fokus på de opfølgingspunkter, som Rigsrevisionen udmeldte på baggrund af ministerens svar.

I relation til evalueringen bemærkede vi, hvordan Implement overordnet konkluderede, at vi opfylder vores formålsparagraf om at være et stærkt og effektivt tilsyn. Evalueringen pegede dog også på en række udfordringer med bl.a. sagsbehandlingstider mest som følge af nogle større forandringer i forbindelse med bl.a. udflytning, tildeling af flere opgaver, rekrutteringsudfordringer mm. Vi fortalte herefter om en spørgeskemaundersøgelse som Implement havde foretaget i forbindelse med undersøgelsen. Svarene bar præg af, at der i dialogen med de regulerede selskaber lå en vis udfordring med vores omdømme og accepten af vores kompetencer, herunder af snittet mellem hvad vi gør, og hvad lovgiver gør. Implement pegede på således på, hvordan vi ofte bliver slået i hartkorn med dem, som har udformet reglerne. Vi henviste her til, at det er meget få sager som ender med at blive omgjort i Ankenævnet. Det fjerner dog ikke de adspurgte selskabers oplevelse i spørgeskemaundersøgelsen, der understregede behovet for at vi gør mere ud af at få forklaret, hvad det er for opgaver det har, hvordan de tilrettelægges og skabe gennemsigtighed omkring de førte tilsyn.

Tilsynsstrategi og anbefalinger

På efterårets møde i Kontaktudvalget gennemgik vi vores arbejdsplan for 2024-26 efterfulgt af to større emner, som var henholdsvis en præsentation og drøftelser af vores nye tilsynsstrategi og vores anbefalinger til Klima-, Energi- og Forsyningsministeren om fjernelse af uhensigtsmæssigheder i lovgivningen.

I relation til tilsynsstrategien lagde vi bl.a. vægt på, at der med strategien nu var lagt linjerne for en mere ensrettet og tværgående tilgang til det risikobaserede tilsyn, samt at forventningen er, at strategien først er fuldt implementeret fra 2025, efter de første tilsynsplaner er udarbejdet, gennemført og evalueret og siden tilrettet.

I relation til vores anbefalinger, beskrev vi, hvordan vi har til opgave at orientere klima-, energi- og forsyningsministeren om forhold, som vurderes at have ministerens interesse, eller som har væsentlig betydning for vores opgavevaretagelse, herunder om regulering, der vurderes som uhensigtsmæssig. Som led i opfyldelsen af denne opgave iværksatte vi i 2022 en systematisk identifikation på tværs af tilsynet af konkrete regler, som fungerer uhensigtsmæssigt. Det skete med øje for vores overordnede vision om at være med til at sikre en effektiv og stabil forsyningssektor med lave priser til forbrugerne, samtidig med at vi understøtter den grønne omstilling på vejen mod et klimaneutralt samfund. Projektet med identifikation af uhensigtsmæssig regulering er et løbende projekt, hvor der kan tilføjes nye emner. Vi fortalte herefter Kontaktudvalget om de fem anbefalinger om fjernelse af uhensigtsmæssigheder i reguleringen, som vi i løbet af 2023 havde orienteret Klima-, energi- og forsyningsministeren om, som var:

1 Bedre effektivering af elnetvirksomhedernes effektivitetskrav

Forsyningstilsynet arbejder for, at danske elnetvirksomheders monopolaktiviteter udføres så effektivt som muligt. Det sker bl.a. ved, at fastsætte fem-årige indtægtsrammer, der sætter loft over, hvor meget hver enkelt virksomhed må opkræve hos forbrugerne. Vi fastlægger herudover individuelle effektivitetskrav baseret på benchmarkinganalyser af virksomhedens omkostningseffektivitet. Beregningen af virksomhedens indtægtsramme sker i starten af hver fem-årige reguleringsperiode på grundlag af et gennemsnit af de årlige faktiske omkostninger fra den foregående reguleringsperiode. Ved at benytte gennemsnittet af de årlige faktiske omkostninger underlader beregningen at tage højde for en del af de individuelle effektiviseringskrav, som vi har sat for virksomheden i den forrige reguleringsperiode. Gennemsnittet medregner med ikke år, hvor virksomhedens effektivitetskrav endnu ikke er effektueret. Forsyningstilsynet skønner, at den gældende beregningsmetode indebærer, at et gennemsnit på ca. 150 millioner kr. af den forrige periodes effektiviseringskrav i praksis ikke effektueres med følgende risiko for højere forbrugerpriser. Tallet er beregnet p.b.a. elnetvirksomhedens omkostninger i den foregående reguleringsperiode fra 2017 til 2021. For at imødegå den u hensigtsmæssige beregningsmetode anbefalede vi en mindre ændring i reglerne, som gør, at udgangspunktet for opgørelsen af indtægtsrammen for den kommende periode udregnes på baggrund af den foregående periodes årlige faktiske omkostninger korrigeret for de krævede produktivitetsforbedringer som følge af effektiviseringskravet helt frem til og med det sidste år i den foregående periode.

2 En mere præcis udregning af ikke leveret EL

Strømafbud er til gene for forbrugerne. Derfor indeholder den gældende indtægtsrammeregulering bestemmelser, der giver en reduktion i elnetvirksomhedernes indtægtsrammer for, hvad der opgøres som den ikke-leverede energi som følge af strømafbud. Vi vurderer, at metoden til beregning af den ikke-leverede energi bør forbedres til gavn for de berørte forbrugere. I praksis beregnes den ikke-leverede energi for et afbud på baggrund af et referenceforbrug multipliceret med antallet af afbrudte elkunder. Referenceforbruget opgøres i dag som elnetvirksomhedens gennemsnitlige leverede elektricitet pr. elkunde på afbrudstidspunktet henholdsvis ugen før og ugen efter afbruddet. Vi vurderer, at en ny mere præcis metode til opgørelse af den ikke-leverede energi vil tage udgangspunkt i forbruget hos elkunder, der ikke har oplevet et afbud.

3 Nedjustering af elnetvirksomhederens forrentningssats

Når Forsyningstilsynet fastsætter elnetvirksomhedernes indtægtsrammer indgår en tilladt forrentning (risikofri rente) af virksomhedernes investeringer (dækning af virksomhedernes kapitalbindingsomkostninger). Forrentningssatsen er fastsat i en bekendtgørelse udstedt af Klima-, Energi- og Forsyningsministeren (Indtægtsrammebekendtgørelsen) til et beregnet gennemsnit af de seneste tre måneders tilgængelige daglige observationer af 10-årige nulkuponrenter for danske statsobligationer. Forsyningstilsynet har på baggrund af en omfattende evaluering i 2022 vurderet, at der med den gældende rentesats er tale om en overkompensation for de kapitalbindingsomkostninger virksomhederne reelt har. Forsyningstilsynet anbefaler derfor, at ændre indtægtsrammebekendtgørelsen så forrentningssatsen fremover i stedet beregnes på baggrund af de fem-årige frem for de 10-årige nulkuponrenter for de danske statsobligationer. På den måde undgås overkompensation. Forsyningstilsynet har tidligere anslået, at anbefalingen vil kunne føre til besparelser for forbrugerne i omegnen af 100 mio. kr. årligt, set isoleret i forhold til de mange andre forhold, som påvirker prisen for at transportere el over nettet. Forsyningstilsynets anbefaling svarer i store træk til en anbefaling fra en uafhængig ekspertgruppe nedsat af Klima-, Energi-, og Forsyningsministeren i 2016 i forbindelse med indførelsen af ny økonomisk regulering i 2017.

4 Uklare regler i forbindelse med nettilslutning

Vi vurderer, at en uklarhed i elnetvirksomhedernes hjemmel til at træffe afgørelser om godkendelse af virksomheders og borgeres tilslutning af vindmøller, solcelleanlæg, bølgekraftanlæg og vandkraftværker vanskeliggør parternes muligheder for at sikre deres interesser på en tilfredsstillende måde. Uklarheden fremgår af den såkaldte nettilslutningsbekendtgørelses § 10 og handler om, hvorvidt elnetvirksomhedens afgørelse om nettilslutningspunkt, betingelser og betaling sker i forvaltningslovens forstand, eller om der har været tale om en delegation af afgørelsesvirksomhed til private. Vi vurderer, at der som hjemlen er udformet i dag er tale om det sidste. I begge tilfælde er der dog behov for, at få tydeliggjort, om elnetvirksomhedernes afgørelser skal træffes i overensstemmelse med enten forvaltningslovens eller andre administrative regler om sagsbehandling og om afgørelsens udformning. På den baggrund anbefaler vi at præcisere, så det klart fremgår at de afgørelser, som elnetvirksomhederne og Energinet træffer om nettil-

slutning over for deres forbrugere og producenter/anlægsjere, er afgørelser i forvaltningslovens forstand. Vi anbefaler herudover at få fastsat klart, i hvor stor udstrækning elnetvirksomhederne skal rette sig efter enten forvaltningsloven eller andre bestemte sagsbehandlingsregler ved afgørelserne.

5 Flexibilitet ved godkendelse af forsøg med nye tarifmetoder

Den grønne omstilling af energisektoren har skabt en stigende interesse i branchen for at udvikle måden tariffen bliver opkrævet på, f.eks. med henblik på at øge fleksibiliteten i forbruget eller hastigheden hvormed nye anlæg kan sluttes til elnettet. Der findes i den gældende danske elforsyningslov en mulighed for at sætte skub i udviklingen ved at lette grundlæggende krav om rimelighed og ikke-diskrimination i forbindelse med vores godkendelse af de nye tarifmodeller. Dog kun når der er tale om tarifmodeller, der indføres forsøgsvis med en begrænset købergruppe og i et tidsbegrænset tidsrum. Vi har vurderet, at EU's gældende forordning på området (elmarkedsforordningen) sætter en grænse for vores godkendelse af branchens forsøgsmodeller, uanset hvad der er anført i den danske lovgivning. Vores anbefaling er derfor at genoverveje og eventuelt revidere den gældende bestemmelse i elforsyningsloven om pilotprojekter inden for rammerne af elmarkedsforordningen. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at EU er i færd med at færdiggøre en revision af elmarkedsforordningen, som også kan få betydning for de regler, som vi skal vurdere tarifmetoder efter, herunder også rammerne for godkendelse af pilotprojekter.

3 Gebyrer og indtægter

3.1 Underskud på 19,6 mio. kr.

Omkostningerne til vores arbejde finansieres grundlæggende gennem opkrævning af gebyrer fra de forsyningsvirksomheder i energisektoren, som vi fører tilsyn med¹. Samlet set udviser resultatet af vores gebyropkrævning og omkostninger for 2023 et samlet underskud på 19,6 mio. kr. jf. tabel 1.

Tabel 1 Gebyrregnskab 2023

Mio. kr.	Gebyrer						Bevilling		I alt
	El	Gas	Varme	Energiapare- ordning	Lov om Forsynings- tilsynet	Affald	I alt	Affald og indefrysings- ordning	
Beholdning ultimo 2022	24,0	0,7	15,2	6,8	1,8	2,2	50,7	1,2	51,9
Gebyrindtægter 2023	43,4	4,4	8,5	0,0	8,3	12,6	77,2	-2,6	79,8
Omkostninger 2023	51,1	11,8	17,9	0,3	7,1	11,0	99,2	0,2	99,6
Regnskabsresultat 2023	-7,7	-7,4	-9,4	-0,3	1,2	1,6	-22,0	-2,4	-19,6
Beholdning ultimo 2023	16,3	-6,7	5,8	6,4	3,0	3,9	28,7	3,6	32,3

Kilde: Forsyningstilsynet

¹ De nærmere regler for virksomhedernes gebyrer fremgår af betalingsbekendtgørelserne for de enkelte områder, som er:

Af den samlede overdækning på 32,3 mio. kr. er det vores forventning at afvikle 20,6 mio. kr. i 2024 ved at opkræve færre indtægter end de samlede omkostninger.

Vi modtog i 2023 herudover en tillægsbevilling på 2,6 mio. kr. til indefrysningsordningen i slutningen af året.

Over- og underdækninger

Ses der på resultaterne for de enkelte forsyningsområder i 2023, varierer de fra et underskud (underdækning) på 9,4 mio. kr. på varmeområdet til et overskud (overdækning) på 1,6 mio. kr. på affaldsområdet. Der er også underdækninger på el og gasområderne på hhv. 7,7 og 7,4 mio. kr. og en overdækning på lov om Forsyningstilsynet 1,2 mio. kr.

Underdækningen på varme- samt el- og gasområdet var tilsigtet, idet vi gennem de seneste år havde fået opbygget en overdækning, som skulle afvikles. Overdækningen på affaldsområdet og lov om Forsyningstilsynet var ikke tilsigtet, idet der på de to områder allerede var en mindre overdækning primo 2023.

En overdækning på de enkelte gebyrområder skal i videst muligt omfang udlignes over en 4-årig periode. Med henblik på at nedbringe overdækningen hurtigst muligt, har vi besluttet ikke at opkræve gebyrer svarende til de forventede omkostninger i 2024, hvorved overdækningen reduceres med 20,6 mio. kr. i 2024.

Vi opkræver fire forskellige gebyrer

Vi opkræver i Forsyningstilsynet gebyrer for myndighedsbehandling på grundlag af bekendtgørelser udstedt med hjemmel i hver af lovene om henholdsvis Forsyningstilsynet, el-, gas- og varmforsyning, fremme af vedvarende energi, og miljøbeskyttelse vedrørende affaldsområdet. Optrækningen sker gennem følgende fem gebyrtyper:

Grundgebyr 1

Grundgebyr 1 dækker bl.a. vores lovbestemte aktiviteter forbundet med almindeligt tilsyn, godkendelser, klagesagsbehandling, internationalt arbejde og registrering på prisportaler. Indtægterne for disse aktiviteter opgøres og opkræves på baggrund af følgende tre trin.

- 1 Vores indtægter bliver fastsat på baggrund af budgettet for næste års forventede omkostninger (personale og driftsmidler) til de omfattede aktiviteter opdelt på henholdsvis el-, gas- og varme- og affaldsområdet. De forventede omkostninger bliver reguleret for tidligere års over-/underskud på aktivitets- og virksomhedstypeniveau på baggrund af medarbejdernes tidsregistrering.
- 2 Gebyrsatserne pr. energienhed (GWh el, mio. Nm³ gas, TJ varme og tons affald) bliver fastsat ud fra vores omkostninger for henholdsvis el-, gas-, varme- og affaldsområdet, delt med de samlede leverede/transporterede mængder henholdsvis el, gas og varme til forbrug i Danmark året forinden.
- 3 De enkelte el-, gas- eller varmforsyningsvirksomheder bliver siden opkrævet gebyrer i forhold til deres leverede/transporterede energimængder til forbrug i Danmark året forinden. Det betyder, at mindre selskaber, som leverer mindre, betaler mindre og de større selskaber, som leverer større mængder, betaler mere.

Grundgebyr 2

Grundgebyr 2 dækker omkostninger til de opgaver, som vi fik med vedtagelsen af Lov om Forsyningstilsynet i januar 2018. Opgaverne drejer sig især om analyser og overvågning af forhold inden for og på tværs af forsyningssektorerne, samt administrationen af et kontaktudvalg med et bredt udsnit af interessenter repræsenteret og udarbejdelsen af en årlig arbejdsplan. Indtægterne for disse aktiviteter opgøres på samme måde som grundgebyr 1. Omkostninger, der ikke kan henføres til et enkelt forsyningsområde under lov om Forsyningstilsynet, fordeles hovedsageligt efter en vægtet fordeling baseret på tidsregistreringen under gebyrområdet. Optrækningen sker hos de enkelte el-, gas- og varmekirksomheder ud fra deres andel den af den samlede leverede/transporterede energimængde (GWh el, mio. Nm³ og TJ varme).

Lovpligtigt gebyr

Et gebyr på 200.000 kr. om året betales til dækning af vores omkostninger til opgaver efter forsyningslovene for el, gas og varme, som vedrører kommunerne². Gebyret opkræves som et tillæg til grundgebyret fra virksomhederne på henholdsvis el-, gas og varmeområdet i forhold til den mængde, som virksomhederne har leveret/transporteret til forbrug i Danmark. På elområdet er gebyret opdelt med 100.000 kr. til hver af henholdsvis elnet- og elhandelsvirksomhederne. På varmeområdet opkræves det samlede gebyr på 200.000 kr. hos de varmekomplekser, som leverer over 100 TJ varme til forbrugerne (korrigeret for graddage). På gasområdet er gebyret opdelt med 100.000 kr. til hhv. gashandelselskaberne og distributionselskaberne.

Timebaseret gebyr

Det timebaserede gebyr opkræves til dækning af opgaver inden for elforsynings- og gasforsyningsloven samt lov om miljøbeskyttelse, hvor der er en direkte modydelse (behandling af tilladelser, godkendelser, ansøgninger mv.). De enkelte virksomheder/kommuner bliver her opkrævet svarende til de timer, som medarbejderne registrerer til løsningen af de konkrete opgaver. Det betyder, at mindre og større virksomheder stort set kan betale det samme for løsning af disse opgaver. Det er herudover ikke afgørende for virksomhederne, om opgaven løses af en nyuddannet fuldmægtig eller en erfaren konsulent, da opgørelsen af gebyret tager udgangspunkt i en gennemsnitlig timepris. Timeprisen beregnes ved at dividere de samlede omkostninger til løsningen af alle vores gebyrfinansierede tilsynsopgaver med det samlede antal timer, som er blevet anvendt på samme. Timeprisen er faldet fra 940 kr. i 2022 til 929 kr. i 2023, jf. tabel 2.

Tabel 2 Timepris for de timebaserede gebyrer

	2020	2021	2022	2023
Omkostninger mio. kr.	86,7	94,6	94,1	99,4
Direkte faglige timer	107.574	96.337	100.044	106.968
Timepris kr.	807	982	940	929

Kilde: Forsyningstilsynet

Note: Omkostningerne består af personaleomkostninger, øvrige driftsomkostninger og andre driftsindtægter, som kan henføres til gebyrfinansiering. Direkte faglige timer er ligeledes de timer, der kan henføres til gebyrfinansieringen.

Særskilt gebyr for energisporetilsyn

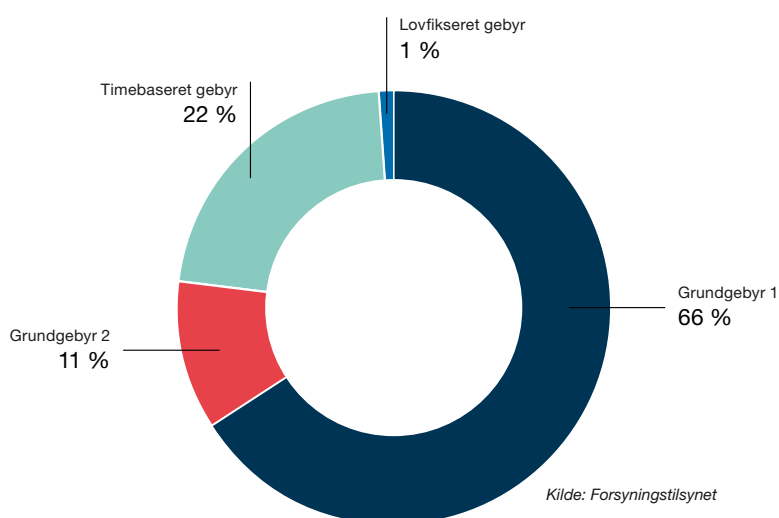
Alle vores aktiviteter forbundet med tilsyn af den såkaldte energisporeordning er blevet finansieret gennem opkrævning af særskilte gebyrer. Gebyrerne blev fastsat for el-, gas- og varmekomplekserne på grundlag af en arbejdsfordeling mellem Energistyrelsen og os i Forsyningstilsynet. Den 29. juni 2018 erstattede regeringen og Folketinget energisporeordningen med en markedsbaseret tilskudspulje fra 2021. Det indebærer ligeledes et ophør af vores opgaver med dertil hørende gebyropkrævning på området fra 2022 og frem. Aktiviteten i 2023 på energisporeordningen har været en afvikling af igangværende sager primo 2022.

² Hjemmelsgrundlaget til denne opkrævning findes henholdsvis i elforsyningsloven § 78, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 984 af 12. maj 2021, i naturgasforsyningsloven § 44, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 6. februar 2020, og i varmekompleksloven § 23 c, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 2068 af 16. november 2021.

Grundgebyr 1 fylder mest

I 2023 var vores samlede gebyrindtægter på 77,3 mio. kr., hvoraf størstedelen blev opkrævet via grundgebyr 1, jf. figur 1.

Figur 1 Forsyningstilsynet finansiering i 2023 fordelt på gebyrtyper

Elvirksomheder betaler mest

Opkrævningen af vores gebyrer hænger tæt sammen med de opgaver, vi udfører. Det betyder, at der er størst betaling fra de områder, hvor vi løser flest opgaver eller forventer at skulle løse flest opgaver. Langt størstedelen af vores indtægter betales således af elvirksomhederne, og størstedelen af den betaling kommer fra henholdsvis el-netvirksomhederne og det ene transmissionsselskab (Energinet) jf. tabel 3 på næste side.

Tabel 3 Elvirksomheder betaler den største andel

Mio. kr.	Grundgebyr 1	Grundgebyr 2	Lovfikseret gebyr	Timebaseret gebyr	I alt
El Transmissionsselskab	8,6	2,3	0,0	7,0	18,0
El Net-virksomheder	11,7	3,1	0,1	6,7	21,6
El Handlere	8,9	3,1	0,1	0,0	12,1
El-virksomheder	29,2	8,5	0,2	13,7	51,7
Gas Transmissionsselskab	0,9	0,0	0,0	0,8	1,7
Gas Lager	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gas Distributører	1,2	0,0	0,1	0,9	2,2
Gas Opstrømselskab	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1
Gas Leverandører	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Gas Regnskabsmæssig korrektion	-0,3	0,0	0,0	-0,4	-0,8
Gas-virksomheder	2,2	0,0	0,2	2,8	5,2
Varme-virksomheder	8,2	0,1	0,2	0,0	8,5
Kommuner	11,7	0,0	0,0	1,0	12,6
I alt	51,2	8,6	0,6	17,5	77,9

Kilde: Forsyningstilsynet

Der er tale om en forholdsvis stor spredning på opkrævningerne hos de enkelte selskaber, som følge af store forskelle i størrelsen på de leverede/transporterede mængder. F.eks. lå det laveste beløb opkrævet hos en elnetvirksomhed på 166.435 kr., mens det højeste beløb opkrævet hos samme type virksomhed lå på 4.012.208 kr. Det laveste beløb opkrævet hos en varmevirksomhed lå på 7.348 kr., mens det højeste opkrævede beløb lå på 1.712.816 kr., jf. tabel 4.

Tabel 4 Laveste og højeste gebyropkrævninger

Gebyropkrævning – forsyningslove.	Laveste	Højeste
Elnet-virksomheder	166.435	4.012.208
Elhandlere	217	2.044.934
Gasleverandører	114	45.999
Varmevirksomheder	7.348	1.712.816
Kommuner	3.787	711.807

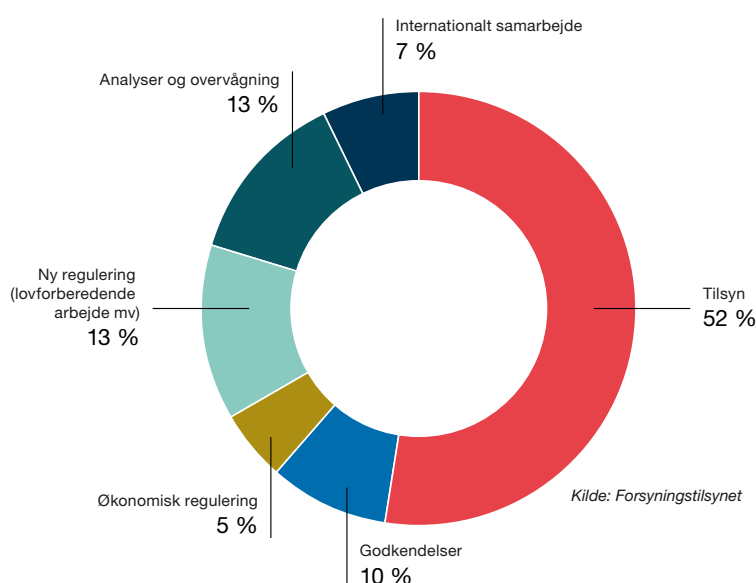
Kilde: Forsyningstilsynet

Note: Gebyropkrævningerne vedrører grundgebyr 1, grundgebyr 2, lovfikseret gebyr og timebaseret gebyr.

Indtægterne går til løsning af vores seks kerneopgaver

Vores indtægter går samlet set til løsning af vores seks forskellige kerneopgaver, som er henholdsvis tilsyn, godkendelser, økonomisk regulering, ny regulering (herunder lovforberedende arbejde), analyse og overvågning, og internationalt samarbejde. Langt størstedelen af vores indtægter blev i 2023 brugt til tilsyn, hvorefter vores arbejde med ny regulering (herunder lovforberedende arbejde) udgjorde den næststørste andel jf. figur 2.

Figur 2 Fordeling af indtægter på forskellige opgaver i forsyningstilsynet i 2023

3.2 Sagsbehandlingstider

Vi har i flere år haft et særlig fokus på de processer, der påvirker vores sagsbehandlingstider. Det har medført en opdatering af skabelonen til brug for vores største og mest principielle sager, samtidig med at vi på en række områder har taget en funktion i vores ESDH-sagsbehandlingssystem i brug, der effektiviserer arbejdsgange og processer, herunder bl.a. brugen af sagsforløb og rapporteringsmuligheder. Endelig er der truffet beslutning om at tilkøbe et aktindsigtsmodul, der forventes at kunne reducere tiden, der bruges på aktindsigtsarbejdet i dag. Modulet forventes i brug i løbet af 1 halvår 2024.

Vi har haft en del ældre sager liggende, der ventede på, at Energiklagenævnet traf afgørelser i andre påklagede sager for de pågældende selskaber. Det har ført til en relativt lang sagsbehandlingstid. Det har vi ændret, så vi nu træffer delafgørelser uden at vente på afgørelser i andre sager. Derved har vi kunnet afslutte en række komplicerede ældre sager og har på den måde nedbragt vores gennemsnitlige sagsbehandlingstider. De afsluttede gamle sager betyder dog omvendt, at den opgjorte sagsbehandlingstid for afsluttede sager har været stigende.

De gennemsnitlige sagsbehandlingstider for de økonomisk større og principielle afsluttede sager var i 2023 på 13,9 måneder, hvilket er over målet på 9 måneder. Det dækker over nogle afgørelser, især på fjernvarmeområdet, der har trukket ud. Ses der på medianen for disse sager, er den på 9,5 måneder – det viser at halvdelen af vores større og principielle sager løses på under 9,5 måneder. Det er altså en række enkelt-sager, der trækker gennemsnittet op.

For øvrige sager er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 6,23 måneder, hvilket er over vores mål på 4 måneder. De afgørelser, der trækker gennemsnittet op er særligt markedsfølsomheds sager og sager på fjernvarmeområdet, hvor der i løbet af 2023 er indført særlig fokus på at bringe sagsbehandlingstiderne ned. Sagerne med den længste sagsbehandlingstid dækker over sager, der har afventet anden myndighed og afgørelser i Energiklagenævnet. Medianen for sagsbehandlingstiden for øvrige sager er på 1,6 måneder, hvilket viser, at halvdelen af sagerne løses på under 1,6 måneder.

Der er gjort en række tiltag, der skal bidrage til at få sagsbehandlingstiden ned. En større grad af digitalisering og ændrede arbejdsgange i en række sager, bedre tilskæring af sager samt en hyppig gennemgang og prioritering af udvalgte sagsområder. Endelig kan det nævnes, at Forsyningstilsynet fra midten af 2023 for første gang siden primo 2018 er fuldt bemandet.

Tabel 5 Udvikling i sagsbehandlingstider 2021-2023

Mdr.	2021	2022	2023
Centersager	6,4	3,7	6,2
Styregruppesager	14,9	13,1	13,9

3.3 Hel/delvis medhold i 98 pct. påklagede afgørelser i 2023

I 2023 traf Energiklagenævnet afgørelse om 50 af vores afgørelser, der var påklaget til Energiklagenævnet. Ud af dem fik vi medhold i 44 og delvist medhold i 5. Vi fik således i 2023 fuldt medhold i 88 pct. af afgørelserne og helt eller delvist medhold i 98 pct. af afgørelserne. Dette er en forbedring i forhold til 2022, hvor vi fik fuldt medhold i 57 pct. af afgørelserne og helt eller delvist medhold i 95 pct. af afgørelserne.

Tabel 6 Medhold i påklagede sager

År	Medhold	Delvist medhold	Ikke medhold	I alt
2022	12	8	1	21
2023	44	5	1	50

Note: Energiklagenævnets hjemmeside og Forsyningstilsynet. Opgørelsen for 2022 er korrigeret i forhold til opgørelsen i årsberetningen for 2022. Det skyldes et antal afgørelser i 2022, som ikke er offentliggjort på Energiklagenævnets hjemmeside. Antallet af afgørelser i 2022 er derfor opjusteret fra 19 til 21 afgørelser. Energiklagenævnets afgørelser i sager om aktindsigt og i sager, hvor klagen ikke er blevet realitetsbehandlet, indgår ikke i opgørelsen.

Vores opgaver

Tilsyn

Analysér og
overvågning

Godkendelser

Internationalt
samarbejde

Økonomisk
regulering

Lovgrundlaget for vores opgavevaretagelse fremgår af

- Lov om Forsyningstilsynet
 - Lov om elforsyning
 - Lov om naturgasforsyning
 - Lov om varmforsyning
- Lov om fremme af vedvarende energi
- Lov om fremme af besparelser i energiforbruget
- EU's regulering på de pågældende områder

Tilsyn

Vi fører tilsyn med at energi- og affaldssektorens forsyningsvirksomheder overholder dele af el-, gas-, varme og miljøbeskyttelseslovgivningen overholder el-, gas- og varmelovgivningen

- 4.1 Ny tilsynsstrategi iværksat
- 4.2 Skærpet tilsyn med slutafregninger
- 4.3 Tilsyn med intern overvågning
- 4.4 Vejledning om habilitet og markedsmæssighed
- 4.5 Stigning i antallet af forsyningsafbrydelser
- 4.6 Udvikling af elpris.dk
- 4.7 Tilsyn med forbrugerpriser i fjernvarmesektoren
- 4.8 Første undtagelse for geotermi godkendt
- 4.9 Varsling af prisstigninger i fjernvarmesektoren
- 4.10 Tilsyn i forbindelse med Indefrysningsordning
- 4.11 Vejledning om markedsmisbrug
- 4.12 Grundlag for færdigbehandling af opstrømsager

4 Tilsyn

Vi har ansvar for at føre tilsyn med, at energi- og affaldssektorens forsyningsvirksomheder overholder dele af el-, gas-, varme og miljøbeskyttelseslovgivningen. Vi kan som tilsyn reagere på flere forskellige måder, hvis vi konstaterer, at en forsyningsvirksomhed har overtrådt lovgivningen. Vores reaktioner kan typisk bestå i at: 1) påbyde at virksomheden bringer en overtrædelse til ophør 2) påtale en virksomheds overtrædelse, som har fundet sted, men som er bragt til ophørt 3) indskærpe lovgivningen, hvis vi ser tegn på, at der kan ske overtrædelser 4) politianmelde en virksomhed for et typisk grovere overtrædelse, hvis den er gjort strafbart. Politiet foretager herefter den videre efterforskning og eventuelle strafforfølgning ved domstolene. Tilsynet omfatter blandt andet løbende kontroller af, at elhandelsvirksomheder oplyser korrekte priser på prisportalen elpris.dk, at el- og gasdistributionsvirksomhedernes indkøb af ydelser internt i koncerner sker på markedsmæssige vilkår og at fastsættelsen af fjernvarmepriser sker på de korrekte grundlag. Vi gennemfører som regel vores tilsyn ved at undersøge et relevant udsnit af sektoren og gennem løbende dialog med de regulerede virksomheder. Vi behandler også klagesager f.eks. om tredjepartsadgang til nettet.

4.1 Ny tilsynsstrategi iværksat

Vi offentliggjorde i september 2023 en ny tilsynsstrategi, der sætter rammerne for vores risikobaserede tilsyn på tværs af vores arbejdsområder i de kommende år.

Strategien gør det tydeligt, hvordan vi udfører vores risikobaserede tilsyn og giver bl.a. et indblik i den måde, som vi fremadrettet vil arbejde med risikovurderinger og tilsyn i forsyningssektoren. Tilsynsstrategien bliver brugt i forbindelse med de tilsynsopgaver, som vi igangsætter af egen drift. Strategien erstatter således ikke en række løbende kontrolaktiviteter og andre opgaver med f.eks. godkendelser af anmeldelser, behandling af klager eller fastsættelse af indtægtsrammer.

Strategien kan videre beskrives som et redskab, der skal styrke den måde, som vi går til de tilsynsopgaver, der indeholder et særligt risikoelement. Det kan være i form af større sandsynlighed for at konstatere regelbrud eller hvor konsekvensen af regelbrud er mest alvorlige for forbrugerne. Forsyningssekskaberne kan med den nye strategi forvente, at vi i højere grad vil arbejde med udvælgelse af tilsynsområder ud fra en eksplicit vurdering af både risiko og væsentlighed. Det betyder ikke, at vi mener, at der er øget risiko eller flere uregelmæssigheder i branchen, men det betyder, at vi nu har en mere specifik metode til at udvælge de områder, som vi gerne vil undersøge nærmere.

Tilsynsstrategien blev implementeret i hele tilsynet i løbet af efteråret/vinteren 2023.

4.2 Skærpet tilsyn med slutafregninger

Vi afsluttede i november 2023 en stikprøvekontrol af i alt 10 elhandelsvirksomheders overholdelse af lovgivningens regler om slutafregning i forbindelse med leverandørskift. Baggrunden var en række henvendelser fra forbrugere, samt medieomtale af elkunder som efter skift af leverandør både havde savnet overblik over, om de havde penge til gode, og oplysninger om hvornår og hvordan de ville få udbetalt deres tilgodehavender. Resultatet af stikprøvekontrollen bekræftede en begrundet mistanke om manglende overholdelse af reglerne. Vores tilsyn afdækkede således at 5 ud af de 10 virksomheder ikke havde overholdt lovgivningens krav om slutafregning og tilbagebetaling af tilgodehavende. Udover at udstikke enten påtale, påbud eller begge for at have overtrådt reglerne, vil vi følge op på kontrollen med en særskilt kommunikationsindsats på området i løbet af 2024, samt eventuelt med endnu en stikprøvekontrol.

4.3 Tilsyn med intern overvågning

I 2022 blev der udstedt en ny bekendtgørelse om reglerne for el- og gasdistributionsvirksomhedernes interne overvågning. Store dele af bekendtgørelsen træder i kraft pr. 1 januar 2024. På grund af de kommende nye regler begrænsede vi i 2023 vores tilsyn med virksomhedernes interne overvågning til alene at fokusere på eldistributionsvirksomhedernes indsendelse og offentliggørelse af årsberetninger.

Erfaringerne fra det begrænsede tilsyn med årsberetningerne viste i sig selv et behov for øget vejledning og oplysning. Vi kommer derfor i 2024 til at have en del fokus på at understøtte vores vejledning både om gældende og nye bestemmelser på området.

4.4 Vejledning om habilitet og markedsmæssighed

Klima-, Energi- og Forsyningsministeren udmøntede i juni 2022 nye styrkede regler for bl.a. habiliteten af elnetvirksomheders ledelser, dokumentation af markedsmæssighed i koncerninterne handler og dataadskillelse. Vi offentliggjorde i 2023 en vejledning om dele af de nye regler. Reglerne er bl.a. indrettet til at sikre habiliteten i forhold til en bredere kreds af virksomheder end før, samtidig med at kravene til virksomhedernes dokumentation af markedsmæssigheden i deres interne handler er blevet skærpet. Efter offentliggørelsen af den første del, påbegyndte vi i 2023 ligeledes en udvidelse med yderligere relevante afsnit, herunder om dataadskillelse. Vi planlagde endvidere en opdatering af en eksisterende vejledning om program for intern overvågning i overensstemmelse med den nye netvirksomhedsbekendtgørelse.

4.5 Stigning i antallet af forsyningsafbrydelser

Vi har til opgave at overvåge udviklingen i antallet af forsyningsafbrydelser, som er en betegnelse for de tilfælde, hvor en leverandør har afbrudt levering af el til en forbruger på grund af manglende betaling. Formålet med overvågningen er at skabe åbenhed og give os mulighed for at vurdere, om der er behov for at sætte ind over for økonomisk sårbare forbrugere. Vi konstaterede i 2023 et samlet antal rapporterede afbrydelser på 27.483, hvilket svarede til en stigning i antallet af forsyningsafbrydelser i 2022 på 12,3 pct. i forhold til 2021. Stigningen er særligt sket blandt erhvervs kunder, hvor der med rapporterede 5.054 afbrydelser i 2022 var tale om en stigning på 49,8 pct. i forhold til 2021. Vi kommer på baggrund af stigningen i antallet af afbrydelser fortsat til at have fokus på de mulige effekter af højere priser i løbet af 2024.

4.6 Udvikling af elpris.dk

Vi står for udviklingen og driften af den statslige elprissammenligningsportal elpris.dk. I efteråret 2023 igangsatte vi et udviklingsprojekt, som bl.a. er møntet på at forbedre kvaliteten af de data fra elleverandørerne, som siden er afhængig af, og dermed øge gennemsigtigheden på eldetailmarkedet og styrke forbrugernes mulighed for at træffe oplyste valg. Der vil senest i begyndelsen af 2024 være de første opdateringer møntet bl.a. på bedre gennemsigtigheden. Vi overtog samtidig 1. april 2023 ansvaret for at drive statens prisportal for detailmarkedet for gas (gasprisguiden.dk). Vi overvejer i den forbindelse, hvordan gasprisguiden.dk bedst kan integreres med elpris.dk.

4.7 Tilsyn med forbrugerpriser i fjernvarmesektoren

Vi lancerede i november 2023 en ny tilsynsstrategi, som sætter rammerne for vores risikobaserede tilsyn på tværs af vores arbejdsområder. Som led i udmøntningen af den nye strategi, valgte vi senere på året, at forberede og indlede et målrettet tilsyn med varmeværkers fastsættelse af priser for levering af varme til forbrugere.

Tilsynet, som forventes færdiggjort i 2024, kommer mere konkret til at se på, hvordan varmeværker opgør deres priser på varmeregningen i henholdsvis faste og variable elementer. Netop prissammensætningen er interessant. bl.a. fordi vi de seneste år har set meget store udsving i priserne. Næste skridt bliver at tage kontakt til de konkrete selskaber, som vi har vurderet, at det vil være mest hensigtsmæssigt at tage kontakt til. De pågældende fjernvarmeselskaber kan i denne forbindelse forvente at blive bedt om at reddegøre for deres prismodel eller at starte videre dialog om prisfastsættelsen.

4.8 Første undtagelse for geotermi godkendt

I 2023 trådte nye regler om regulering af geotermi i kraft. Det skete som led i implementeringen af en opfølgende klimaaftale for energi og industri mv. (Prisregulering af fjernvarme fra geotermiske anlæg) fra

16. december 2021. De nye regler indførte bl.a. mulighed for efter ansøgning at undtage varme fra geotermi fra prisreguleringen i varmforsyningsloven. Vi havde i 2023 fokus på at implementere de nye regler via bl.a. et tilsynsgrundlag med overblik over tilsynets opgaver set i forhold til den normale regulering. Vi behandlede og imødekom samtidig en første anmodning om undtagelse fra prisreguleringen for varme baseret på geotermi fra Kredsløb Fjernvarme A/S i Aarhus.

Vi forventer, at få flere ansøgninger de kommende år i takt med, at flere selskaber modner projekter om geotermi. Som en del af vores tilsyn på området skal vi senest fem år efter idriftsættelsen af et geotermisk anlæg lave en analyse af omkostninger og udgifter til leveringen af opvarmet vand fra anlægget.

4.9 Varsling af prisstigninger i fjernvarmesektoren

Vi traf i løbet af 2023 afgørelser i flere sager, som handlede om fjernvarmevirksomhedernes varsling af prisstigninger. Vi modtog i perioden efter energikrisen en lang række klager over manglende eller forkerte varsler. Det er en del af de sager, der nu er færdigbehandlede, og hvor der dermed er etableret en praksis. På den baggrund vil vi i løbet af 2024 supplere og opdatere en eksisterende FAQ på området, således at selskaberne er bedre hjulpet til korrekt varsling af ændringer i deres forbrugerpriser.

4.10 Tilsyn i forbindelse med Indefrysningsordning

Vi fik en række nye tilsynsopgaver som følge af regeringens og Folketingets indførelse af en frivillig indefrysningsordning for hustande og virksomheders høje energiregninger. Ordningen trådte i kraft for el- og gashandelsvirksomheder den 1. nov. 2022 og den 1. januar 2023 for varmforsyningssselskaber. Vi forbedrede i 2023 et kommende tilsyn med de forsyningssselskaber, som har kunder tilknyttet indefrysningsordningen. Tilsynet vil bestå i at kontrollere, at eventuelt opkrævede gebyrer hos forbrugerne alene afspejler selskabernes faktiske omkostninger til administration af ordningen. Tilsynet vil også bestå af kontrol med, om forbrugerne har fået rigtige oplysninger, vilkår og betingelser om ordningen med deres faktura.

4.11 Vejledning om markedsmissbrug

Vi udsendte i 2023 to vejledninger vedrørende EU's regler om forbud mod markedsmissbrug (REMIT). Den første, som kom i februar, fastslog, at når en balanceansvarlig aktør indgår handler med Energinet om balancekapacitet, omfatter det også et ansvar for underliggende kunders mulige brud på REMIT-reglerne. Både den balanceansvarlige aktør og dennes kunder vil således være ansvarlige i tilfælde af manglende overholdelse af REMIT-reglerne. Den anden vejledning blev sendt ud i oktober og udlagde vores fortolkning af begreberne "wash trades" (handel med sig selv) og "capacity hoarding" (hamstring af transmissionskapacitet), der begge kan anvendes af markedsaktører til, hvad der ifølge REMIT-reglerne er at anse som markedsmanipulation. Vi adresserede med vejledningen en række spørgsmål fra flere aktører om yderligere afklaring af de to vigtige begreber, som ikke er defineret direkte i REMIT-forordningen. Vi ønskede samtidig at få sat et generelt fokus på en vigtig del af EU-retten på området.

Seminar om remitregler

Begreberne "wash trades" og "capacity hoarding" var ligeledes blandt de mange emner, der blev drøftet af repræsentanter fra ACER, nationale myndigheder, markedsdeltagere m.fl. på et internationalt seminar om EU's REMIT-regler, som vi arrangerede i starten af oktober. Deltagerne fik her endvidere mulighed for at høre om status på en reform af REMIT-reglerne, som ventes at træde i kraft i 2024, hvor der bl.a. lægges op til at øge ACER's kompetencer i forbindelse med efterforskningen af mistanker om grænseoverskridende markedsmissbrug.

Politisager

Ud over vejledningerne og seminar bød 2023 også på politisager i relation til REMIT-reglerne. I en sag anholdte og sigtede National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) ansatte i en dansk energihandels selskab for markedsmanipulation på elmarkedet. Det er politiets formodning, at selskabet har skaffet sig ulovlig profit for et trecifret millionbeløb. NSK startede efterforskningen af selskabet på baggrund af en anmeldelse.

delse fra os, som NSK har haft et tæt samarbejde med i forbindelse med sagen. I en anden sag politianmeldte vi en elproducent for muligt brud på EU's forbud mod brug af intern viden i forbindelse med handel på det europæiske elmarked (insiderhandel). Den politianmeldte handelsaktivitet foregik på det såkaldte intraday-marked, hvor selskabet købte strøm og først derefter offentliggjorde oplysninger om sin manglende produktionskapacitet. Hvis oplysningen om den manglende kapacitet havde været offentligt tilgængelig, ville det forventeligt have medført en stigning i intraday-priserne. Men det var den ikke, hvorfor selskabet på denne måde har købt sin elektricitet til en relativt favorabel pris.

4.12 Grundlag for færdigbehandling af opstrømsager

Vi har i 2023 fortsat behandlingen af klager over tariffene i opstrømssystemet, der transporterer gas fra de danske produktionsfelter i Nordsøen og ind til den danske vestkyst. Klagerne strækker sig helt tilbage til 2011. Vestre Landsret afsagde i 2020 dom i en sag om den første klage, som vedrørte tariffen for perioden juli 2011 til oktober 2012. Landsretten ophævede her Energitilsynets (i dag Forsyningstilsynet) og Energiklagenævnets afgørelser i sagen. På baggrund af dommen fra Vestre Landsret og reglerne i opstrømsbekendtgørelsen skulle vi foretage en fornyet vurdering af tariffene i de tidligere klager, samt foretage en lignende vurdering i senere klager.

En stor del af arbejdet i 2022-23 gik med at indhente og bearbejde oplysninger om sammenlignelige tariffen i europæiske opstrømssystemer. Samtidig har vi opdateret tilsynets beregningsmodel til brug for vurderinger af rimelige tariffen i op-strømssystemer. Alle disse oplysninger er indgået i de udkast til markedssammenligning og beregningsmodel, som vi sendte til parterne i sagerne i 2023. Vi har nu påbegyndt arbejdet med behandlingen af klagerne i sagskomplekset med forventning om, at der vil blive truffet endelige afgørelser i løbet af første halvår 2024.

Godkendelser

Vi godkender
forsyningsvirksomhedernes
beregningsmetoder
og betingelser

- 5.1 Tilslutning med begrænset adgang
- 5.2 Branchevejledning om delt leveringsomfang
- 5.3 Forsøg med hurtigere tilslutning af el
- 5.4 Betinget godkendelse af Energinets systemtarif
- 5.5 Øjeblikstarifering af egen elproduktion
- 5.6 Nye tarifmetoder for gasdistribution
- 5.7 Kommunale udbytter eller vederlag
- 5.8 Markedsregler for ny dansk-britisk elforbindelse

5 Godkendelser

Vi godkender forsyningsvirksomhedernes beregningsmetoder og betingelser. Det omfatter metoder til fastsættelse af tariffer for brug af nettene, samt den statslige system- og transmissionsvirksomheds Energinets betingelser og vilkår for f.eks. markedsaktørernes netadgang og for leverandørskift. Med hører også Energinets metoder for køb af systemydelser til opretholdelse af balance i nettene og for indsamling og bearbejdning af oplysninger om kunder, forbrug og priser gennem det centrale it-system Datahub. Vi godkender også selskabers forrentning af indskudskapital på varmeområdet.

5.1 Tilslutning med begrænset adgang

Vi tog i december 2023 en ny vejledning fra Green Power Denmark om tilslutning med begrænset netadgang for produktionsanlæg til efterretning. Den nye vejledning giver elproducenter på distributionsnettet mulighed for at blive tilsluttet billigere til elnettet. Det forudsætter dog, at elproducenten til gengæld accepterer, at elnetvirksomheden kan afbryde eller skru ned for elproducentens leverancer i stedet for, at elnetvirksomheden skal udbygge eller forstærke elnettet. Muligheden for at give begrænset netadgang til produktionsanlæg udgør et vigtigt element i arbejdet med at sikre større fleksibilitet i elforsyningen som led i den grønne omstilling. Når Forsyningstilsynet tager en branchevejledning til efterretning, indebærer det, at de enkelte netvirksomheder kan forvente at få godkendt deres metoder bag f.eks. begrænset netadgang i det omfang, at de er udarbejdet i overensstemmelse med branchevejledningen.

5.2 Branchevejledning om delt leveringsomfang

Vi har taget en ændring til Green Power Danmarks branchevejledning om nettilslutningsbestemmelser til efterretning. Ændringerne indebærer følgende bl.a. at det bliver muligt at dele både leverings- og indfødningsomfang, og deling vil være muligt både for private og erhvervsdrivende. Den kunde, der etablerer en ny måler bag den første måler og deler leveringsomfang med første måler, bliver en selvstændig kunde med rettigheder og forpligtigelser som andre elkunder, herunder mulighed for at vælge egen udbyder. Det bliver også præciseret, at det kræver matrikelejerens samtykke at oprette deling af leverings- eller indfødningsomfang. Den samlede belastning på et forbrugssted, der deler leveringsomfang eller indfødningsomfang, må ikke overstige den aftalte størrelse. Green Power Danmark pegede i forbindelse med anmeldelsen på, at de ændrede nettilslutningsbestemmelser ville muliggøre en mere effektiv anvendelse af elnettet, som længe har været efterspurgt især hos erhvervs kunder med henblik på at sikre en mere optimal udnyttelse af deres installationer.

5.3 Forsøg med hurtigere tilslutning af el

Vi godkendte i 2023 en række af Evidas metoder for fastsættelse af priser eller betingelser for brug af gasdistributionsnettet. Evida havde udviklet metoderne som en del af forberedelserne til sammenlægning af distributionsselskaberne Evida Nord, Evida Syd og Evida Fyn, som forventes afsluttet pr. 1. januar 2025. Med metoderne fastsatte Evida bl.a. fælles priser og gebyrer. Det omfattede bl.a. priser og vilkår for fra- og tilkobling til gasdistributionsnettet samt ændringer i bestemmelserne for Evidas samarbejde med gasleverandørerne om deres transport og levering af gas til slutkunderne.

Vi godkendte i 2023 metoden bag et pilotprojekt for midlertidig tilslutning til elnettet af produktionsanlæg, som primært er solcelle- og vindmølleparker. Metoden er udviklet af Energinet og giver mulighed for, at produktionsanlæggene midlertidigt kan slutes direkte til luftledninger, indtil nettet er tilstrækkelig udbygget til, at anlæggene kan tilsluttes en transformestation. Energinet pegede på projektet som en måde at afhjælpe et presserende behov for at forstærke og udvide transmissionsnettet. Vi vurderede, at det kan gennemføres inden for lovgivningens rammer.

Producenter med interesse i den nye tilslutning skal først og fremmest acceptere, at de er de første til at få skruet ned for produktionen (nedregulering) uden kompensation, når det er nødvendigt for at sikre overordnet balance og dermed forsyningsikkerhed i transmissionsnettet. For at deltage i pilotprojektet skal producenterne endvidere acceptere, at de deltager i udviklingen af et nyt koncept med de dertil

hørende risici i form af f.eks. mulige forsinkelser og uforudsete økonomiske omkostninger. Af samme grund har Forsyningstilsynet som led i sin godkendelse lagt afgørende vægt på, at det bliver frivilligt for producenterne, om de vil deltage.

Pilotprojektet løber i et begrænset tidsrum, frem til at alle de udvalgte projekter i pilotprojektet er overgået til permanent nettilslutning. Energinet offentliggør alle resultater vedrørende den midlertidige tilslutning.

5.4 Betinget godkendelse af Energinets systemtarif

Vi gav i 2023 en betinget godkendelse af Energinets nye metode for opkrævning af de systemtariffer, som elkunderne betaler for at dække Energinets omkostninger til sikring af især forsyningssikkerheden. Den betingede del af godkendelsen omhandler etableringen af en reduceret tarif for en ny køberkategori af "storkunder", som vil omfatte bl.a. PtX-producenter, meget store industrivirksomheder og datacentre (Gælder for årligt forbrug på over 100 GWh). På grund af usikkerhed om grundlaget for tarifreduktionen, bestemte vi, at ordningen kun kan godkendes for en midlertidig periode på seks år. Energinet skal samtidig senest to år efter, at ordningen er trådt i kraft indsende data om de nye storkunders forbrug og redegøre for, om tarifreduktionen fortsat kan ske i overensstemmelse med lovgivningens krav om bl.a., at der ikke må ske krydssubsidiering mellem forskellige køberkategorier. Vi vil så på baggrund af de indsendte data og Energinets redegørelse vurdere, om godkendelsen kan opretholdes.

Energinets nye metode betyder samlet set, at C-kunder, som omfatter almindelige husstandskunder, skal betale mere på årsbasis, mens de nye "Storkunder" skal betale 10 pct. af den almindelige tarif for den del af forbruget, der ligger over 100 GWh årligt. Energinets vurdering af omkostningsægtheden bag den reducerede tarif er baseret på en række estimater og antagelser om bl.a. en række forventede investeringer i PtX-anlæg mv., der endnu ikke kunne valideres. Det er bl.a. denne usikkerhed, som begrunder Forsyningstilsynets betingede godkendelse. Ud over usikkerheden omkring grundlaget for den reducerede tarif for "storkunder", vurderede vi, at der en vis uigennemsigtighed med hensyn til, hvordan Energinet skal godkende ansøgere om at blive omfattet af den nye storkundekategori. Et vilkår for den endelige godkendelse af den nye køberkategori var derfor, at vi kunne godkende Energinets kriterier, som vil blive benyttet til at vurdere ansøgninger om at blive anset som "storkunde".

Energinets nye metode indebærer også en ændring en betalingspris, der er ren kWh-afhængig (forbrugsbaseret), til en pris der består af et fast abonnementselement og en forbrugstarif, som stiger lineært for forbrug op til 100 GWh årligt. Vi vurderede, at disse elementer levede op til lovgivningens kriterier for omkostningsægthed, ikke-diskrimination, gennemsigtighed, objektivitet og rimelighed, hvorfor de blev godkendt uden vilkår.

5.5 Øjeblikstarifering af egen elproduktion

Vi godkendte i 2023 Energinets metode for såkaldt øjeblikstarifering af virksomheder med egen elproduktion. Øjeblikstariferingen kom til at gælde fra 1. januar 2024, hvor den erstatter et gældende princip om nettificering i tariferingen, der giver virksomheder med egenproduktion lov til at fratække omkostninger forbundet med levering af overskydende egenproduktion til elnettet fra deres tarif. På den måde betaler de omfattede virksomheder tariffer svarende til de fulde omkostninger forbundet med leveringen af den el, som de modtager fra elnettet. Øjeblikstariferingen blev udviklet af Energinet som led i en igangværende indsats for at modernisere det samlede tarifdesign.

Vi vurderede, at den anmeldte metode for tarifering er omkostningsægte, og at metoden lever op til de øvrige krav i lovgivningen, som det er vores opgave at vurdere. Omkostningsægthed betyder, at egenproducenterne betaler for de omkostninger, som de faktisk giver anledning til, når de henter strøm fra det kollektive elnet.

5.6 Nye tarifmetoder for gasdistribution

Vi godkendte i 2023 en række af Evidas metoder for fastsættelse af priser eller betingelser for brug af gasdistributionsnettet. Evida havde udviklet metoderne som en del af forberedelserne til sammenlæg-

ning af distributionsselskaberne Evida Nord, Evida Syd og Evida Fyn, som forventes afsluttet pr. 1. januar 2025. Med metoderne fastsatte Evida bl.a. fælles priser og gebyrer. Det omfattede bl.a. priser og vilkår for fra- og tilkobling til gasdistributionsnettet samt ændringer i bestemmelserne for Evidas samarbejde med gasleverandørerne om deres transport og levering af gas til slutkunderne.

5.7 Kommunale udbytter eller vederlag

Vi vurderer og træffer årligt afgørelse om godkendelse af kommunale indberetninger om bl.a. modtagelse af udbytte eller vederlag fra el-, varme- og gasvirksomheder. Indberetningerne danner grundlag for Indenrigs- og Sundhedsministeriets modregning i kommunernes bloktilskud. I 2023 traf vi afgørelser om modregning over for samlet 11 kommuner og for et samlet beløb på 3,1 mio. kr. Vi fører også tilsyn med revisorerklæringerne for de kommunale indberetninger vedr. el- og varmeforsyningsvirksomhed. Vi gennemfører typisk her en stikprøveundersøgelse af mellem 5 og 10 kommuners indberetningsgrundlag. Vi vil inddrage resultaterne fra stikprøvekontrollen for 2023 i forbindelse med udarbejdelsen af en tilsynsplan for vores videre arbejde med kommunale indberetninger, som igen kommer til at indgå i udmøntningen af vores generelle tilsynsstrategi, som vi offentliggjorde i september 2023.

5.8 Markedsregler for ny dansk-britisk elforbindelse

Vi godkendte i 2023 markedsregler for en ny forbindelse for el-transmission mellem Danmark og Storbritannien. Forbindelsen hedder Viking Link og er etableret i et samarbejde mellem transmissionsselskaberne Energinet i Danmark og National Grid i Storbritannien. Vores godkendelse af de nye markedsregler for forbindelsen skete derfor i tæt koordination med den britiske tilsynsmyndighed, OFGEM.

Viking Link blev aftalt før briternes beslutning om at forlade EU (Brexit) og dermed i forventning om, at elektricitet skulle udveksles og handles via Viking Link inden for rammerne af EU's indre marked. Det billede ændrede sig med Brexit, hvor Storbritannien ændrede status fra EU-medlemsland til et tredjeland, som Danmark og EU nu skulle til at forhandle en helt ny bilateral aftale på plads med. Forhandlingerne mundede ud i et handelssystem baseret på eksplicitte auktioner af fysiske transmissionsrettigheder, der i store træk svarer til harmoniserede tildelingsregler, som EU indførte i 2016. Vi vurderede, at markedsreglerne for Viking Link var udformet på en måde, så reglerne bidrager til at sikre bedst mulig konkurrence for produktion og handel med elektricitet på forbindelsen mellem Danmark og Storbritannien.

Økonomisk regulering

Vi sikrer at energisektorens
monopolaktiviteter sker under
så effektive vilkår som muligt

6.1 Indtægtsrammer for Energinet og Evida

6.2 Elnetvirksomhedernes indtægtsrammer

6 Økonomisk regulering

Vi arbejder for, at energisektorens monopolaktiviteter sker under så effektive vilkår som muligt. Det sker for at sikre forbrugernes interesser i så lave priser og så gode vilkår som muligt og under hensyntagen til politisk fastsatte målsætninger for forsyningssikkerheden og den grønne omstilling. Vi fastsætter bl.a. indtægtsrammer, der sætter loft over, hvor meget de danske system-, transmissions- og distributionsvirksomheder må opkræve hos forbrugerne. Vi fastlægger herudover effektivitetskrav baseret på benchmarking af virksomhedernes omkostningseffektivitet.

6.1 Indtægtsrammer for Energinet og Evida

Folketinget og regeringen besluttede i 2018 at gennemføre en "Fremtidssikret økonomisk regulering af Energinet". Den indebærer, at Energinets regulerede selskaber skulle underlægges indtægtsrammeregulering. Det blev herefter besluttet delvist at implementere indtægtsrammeregulering fra den 1. januar 2023 for Energinets el- og gastransmissionsselskaber, mens det blev besluttet at fastholde den hidtidige hvile-i-sig-selv regulering for Energinets systemansvarlige virksomhed frem til 1. januar 2025.

Indretningen af indtægtsrammereguleringen for Energinets el- og gastransmissionsselskaber indebærer, at vi ikke skulle træffe afgørelse om indtægtsrammerne for 2023 før i 2024. Vi fokuserede i 2023 på at skabe større klarhed for Energinet, om administrationen af den nye regulering, så Energinet kunne tilføje deres kunder korrekt.

Den trinvis overgang til ny regulering af Energinets aktiviteter betød herudover, at vi har skulle operere med forskellig regulering for forskellige dele af Energinets aktiviteter i perioden 2023-2025. Det indebærer i 2023 et behov for et tættere tilsyn med Energinets koncerninterne aftaler og finansielle relationer, herunder at Energinet opkræver de rigtige tariffer fra de rigtige kunder i de rigtige selskaber. Dette udmøntede sig i 2023 konkret i to sager i forbindelse med vores tilsyn med årsrapporten for Energinet 2022:

- 1 Et tilsyn med om Energinets opkrævning til dækning af omkostninger til opstrøm på gasområdet over transmissionstariffen i 2022 var korrekt
- 2 Et tilsyn med nødvendigheden og effektiviteten af de låneomkostninger Energinets transmissionsselskaber påtog sig i forbindelse med en koncernintern låneomlægning i oktober 2022.

Vi forventer, at træffe afgørelse om begge sager første halvår 2024.

I forhold til gasdistribution, udmeldte vi i 2023 de sidste tre indtægtsrammer for gastransmissionsselskaber under den gamle regulering. Evida Nord, Syd og Fyn havde samlet en indtægtsramme på 1,5 mia. kr. Fra 1. januar 2025 er de tre distributionsselskaber fusioneret, hvorefter indtægtsrammen kun kommer til at omfatte ét distributionsselskab. Fastlæggelsen af indtægtsrammerne for gasdistribution vil blive påvirket af en planlagt udfasning af brugen af naturgas til rumopvarmning frem til 2035 og en øget produktion af biogas.

International benchmark

Med overgangen til indtægtsrammeregulering for Energinet bliver international benchmarking af EU's transmissions- og systemansvarlige virksomheder (TSO) relevant for vores vurderinger. Energinet er den eneste TSO i Danmark. Det betyder, at benchmarking kun kan anvendes som metode til at fastsætte eventuelle produktivitetmæssige efterslæb ved at sammenligne med virksomheder i andre lande. De øvrige europæiske regulatorer står alle med den samme udfordring og har derfor i flere omgange lavet benchmarking af TSO'er i EU i CEER-regi. Det seneste projekt hedder TCB21.

Vi har i 2023 deltaget som national regulatorisk myndighed i styregruppen for projektet sammen med Energinet, som leverer data til projektet. Den seneste internationale benchmark i CEER-regi blev offentliggjort 2023. Da vi er opmærksomme på, at resultaterne af den internationale benchmark er yderst usikre, har vi igennem 2023 foretaget en række supplerende analyser, som vi i perioden 2024-2026 kommer til at indgå i en eventuel fastsættelse af individuelt krav om effektivisering af Energinet.

6.2 Elnetvirksomhedernes indtægtsrammer

Vi fastsatte i 2023 de endelige indtægtsrammer og effektiviseringskrav for de danske elnetvirksomheder for 2022, samtidig med at vi udmeldte virksomhedernes foreløbige indtægtsrammer og effektiviseringskrav for 2024. 2023 gik endvidere med at forberede indførelsen af to nye væsentlige kriterier for fastlæggelsen af virksomhedernes endelige indtægtsrammer fra 2024 og frem, som er henholdsvis "vedvarende ineffektivitet" og "ikke-leveret-energi". Året bød endelig også på en ny blåstempling i Energiklagenævnet af den benchmarkingmodel, som vi bruger til beregning af effektiviseringskrav.

Indtægtsrammerne sætter loft over, hvor meget virksomhederne må opkræve for distribution af elektricitet ud til forbrugerne. Den samlede endelige ramme for 2022 udgør 8,8 mia. kr. Det er en stigning i forhold til året før på ca. 2,8 mia. kr. Stigningen skyldes primært de højere elpriser, renter og priser generelt i 2022.

Den foreløbige ramme for 2024 blev fastlagt til 8,6 mia. kr. Beløbene for den endelige ramme for 2022 og de foreløbige indtægtsrammer for 2024 er efter fradrag af henholdsvis 0,3 mia. kr. i 2022 og 0,07 mia. kr. i 2024. Ved siden af fastlæggelsen af indtægtsrammer gik en stor del af 2023 med at forberede indførelsen af de to nye kriterier for fastlæggelsen af indtægtsrammerne "vedvarende ineffektivitet" og "ikke-leveret-energi, der får effekt fra den endelige indtægtsramme for 2023 og frem.

Vedvarende ineffektivitet

Vi foretog i 2023 de første beregninger af, om elnetvirksomhederne har været, hvad lovgivningen definerer som vedvarende ineffektive i den forudgående fem-årige reguleringsperiode. For at blive identificeret som vedvarende ineffektiv skal en elnetvirksomheds faktiske omkostninger mere specifikt have overskredet mere end 105 pct. af de omkostningsrammer, som den fik fastsat i de første fire år af perioden. Beregningen viste at i alt 17 elnetvirksomheder havde overskredet grænsen. De enkelte virksomheder har herefter fået mulighed for at redegøre over for os, om der er gode grunde til overskridelserne. Virksomhederne skal f.eks. kunne dokumentere, hvis eksogene forhold har ledt til overskridelsen, samt at de har reageret på reguleringens indbyggede incitament til at foretage effektiviseringer. Hvis en virksomhed herefter fortsat vurderes at have været vedvarende ineffektiv, kan den ikke få fuldt opjusteret sin omkostningsramme for den kommende femårige reguleringsperiode på baggrund af de årlige omkostninger i foregående reguleringsperiode (rekalibrering). Vi forventer at kunne træffe afgørelse om de mulige konsekvenser af mulig vedvarende ineffektivitet i forbindelse med fastlæggelsen af de endelige indtægtsrammer for 2023.

Benchmarkingmodel blåstemplet på ny

Energiklagenævnet bekræftede i december 2023 på ny, at den metode, som vi har udviklet til beregning af effektivitetskrav til elnetvirksomhederne er lovlig og saglig og derfor ikke kan tilsidesættes. Der er tale om en såkaldt benchmarkingmetode, som er baseret på at sammenligne de enkelte netvirksomheders økonomiske effektivitet.

Det var anden gang, at Energiklagenævnet blåstemplede benchmarkingmetoden. Første gang var i september 2021, hvor netvirksomhedernes brancheorganisation Dansk Energi (nu Green Power Denmark) havde rejst klagepunkter til bl.a. metoden bag vores udmelding af individuelle effektivitetskrav for 2019. Den nye afgørelse omhandler igen metoden bag vores udmelding af effektivitetskrav for 2020, samt nogle helt nye klagepunkter fra samme brancheorganisation. Med Energiklagenavnets nye afgørelse af den 13. december 2023 tilbagevises samtlige klagepunkter.

Benchmarkingmetoden er baseret på at sammenligne de enkelte netvirksomheders økonomiske effektivitet til brug for fastsættelse af et individuelt effektiviseringskrav. Ifølge Energiklagenavnets afgørelse sikrer vores metode, at benchmarkingen i vidt omfang beskriver elnetvirksomhedernes omkostninger, og at der i metoden tages passende hensyn til individuelle, dokumenterede og fordyrende rammevilkår. Endeligt bekræfter Energiklagenævnet, at metodens beregnede samlede effektiviseringspotentiale ikke er urealistisk højt, som ellers var en påstand rejst af Green Power Denmark.

6.3 Prisloft over overskudsvarme

I 2023 trådte nye regler om regulering af overskudsvarme i kraft, som bl.a. indebærer at vi i november 2023 skulle udmelde et første prisloft for overskudsvarme gældende for 2024. Prisloftet blev beregnet til 110 kr. pr. GJ. Forud for udmeldelsen og i forbindelse med høringen af vores udkast til prisloft afholdt vi et informationsmøde for fjernvarmeselskaber med interesse i overskudsvarme i Odense. Vi gennemgik og svarede på spørgsmål om bl.a. processen bag og beregningerne af prisloftet.

Internationalt samarbejde

Vi deltager som national regulator
i europæisk, nordisk og andet
internationalt samarbejde

7.1 Dansk formandskab af NordREG

7.2 Input til større EU-initiativer

7 Internationalt samarbejde

Vi deltager som national regulator i europæisk og internationalt samarbejde. Det sker primært gennem de europæiske organisationer ACER og CEER og den nordiske organisation NordREG, hvor fokus er på udvikling af effektive engros- og detailmarkeder for transmission af el og gas på tværs af de nationale grænser. Vi overvåger den grænseoverskridende udveksling af el og gas for at sikre, at fælles regler bliver overholdt og for at skride ind over for markedsmanipulation og insiderhandler. Vi bakker op om et stærkt og velfungerende ACER og NordREG og om CEER som en positiv ramme for vidensdeling.

7.1 Dansk formandskab af NordREG

Vi havde i 2023 det roterende formandskab for den nordiske organisation af energiregulatorer NordREG. Det brugte vi bl.a. til at koordinere fælles nordisk input til EU-Kommissionens forslag om reform af det europæiske elmarkedsdesign. Året i NordREG bød også på implementering af europæiske netværkskoder og retningslinjer, der spiller en betydelig rolle i udviklingen af effektive energimarkeder og robuste energisystemer. NordREG fortsatte i 2023 ligeledes sit fokus på en effektiv implementering af betingelserne vedrørende balance og systemdrift i det nordiske område, og afgav kommentarer og input til de forskellige beslutninger, der træffes af ACER på europæisk niveau.

Vi prioriterede under det danske formandskab også samarbejdet og koordinationen af regulatorisk tilsyn med den nordiske balancemodel (NBM). NBM indebærer en større modernisering af det eksisterende nordiske balancesystem og sigter mod at implementere EU-regler om balance og styrke robustheden af de nordiske kraftsystemer. Det giver de systemansvarlige de rette værktøjer til at håndtere et dynamisk kraftsystem, der præges af hyppigere og hurtigere ændringer i produktion, forbrug og strømfloder.

NordREG etablerede i 2023 også to nye arbejdsgrupper. Formålet med den første er at koordinere tilsynet med det nordiske Regionale Koordinationscenter. Tilsynet skal formelt udføres af os i Danmark, da centeret er geografisk placeret under dansk jurisdiktion. Den anden arbejdsgruppe sigter mod at dele bedste praksis inden for markedsovervågning i overensstemmelse med REMIT-reglerne til bekæmpelse af markedsmissbrug. Vi igangsatte herudover diskussioner om videndeling omkring brugen af brint. NordREG fortsatte endvidere arbejdet med at forbedre og harmonisere det nordiske detailmarked for elektricitet til fordel for nordiske elforbrugere og inden for området for efterspørgselsfleksibilitet. NordREG har her været en platform for udveksling af synspunkter om fleksibilitetsmarkeder, som er et værktøj til at håndtere lokale netbegrænsninger og ubalancer i det nordiske elektricitetssystem.

Vi afholdt endelig i forbindelse med formandskabet et velbesøgt seminar ved lufthavnen i København om udviklingen på engrosmarkederne for handel med el og gas.

7.2 Input til større EU-initiativer

Vi har i 2023 fulgt en række større initiativer tæt med henblik på at levere input direkte til forhandlinger i ACER-regi og indirekte til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets og Energistyrelsens arbejde i regi af EU's Ministerråd, samtidig med at vi har forberedt os på eventuelle nye opgaver. Blandt de største initiativer har været EU's brint- og dekarboniseringspakke, hvor vi især har haft fokus på kommende opgaver med økonomisk regulering og tarifiering af en kommende dansk brintinfrastruktur. Et andet stort initiativ har været reform af EU's elmarkedsdesign, hvor vi har haft fokus på at få en ny regulering, som sikrer høj effektivitet, lavest mulige forbrugerpriser samt en sikker og stabil forsyning. Endelig har vi også deltaget i drøftelserne af et udspil til en reform af fælles regler for bekæmpelse af markedsmissbrug (REMIT), som bl.a. lægger op til at øge ACER's kompetencer ved efterforskning af grænseoverskridende sager.

Analysér og overvågning

Vi analyserer og overvåger en række forhold på energimarkedet

8.1 Økonomisk råderum til elektrificering

8.2 Elpriserne stabiliserede sig i 2023

8 Analyse og overvågning

Vi analyserer og overvåger en række forhold på energimarkedet. Vi leverer uafhængige analyser og anbefalinger til udviklingen af reguleringen på forsyningsområdet, og vi bidrager til det løbende lovarbejde, herunder udfærdigelse af lovforslag, bekendtgørelser, høringer og betænkninger mm. Vi udgiver årlige statistikker over varme, el- og gaspriser, samtidig med at vi holder øje med forholdene på energibørserne, leverandørskifter og forsyningsafbrydelser mv. Vores identificerer gennem vores overvågning nye forhold i forsyningssektoren og skaber markedstransparens for forbrugere, virksomheder og beslutningstagere.

8.1 Økonomisk råderum til elektrificering

Danske netvirksomheder skal have mulighed for at lægge et tillæg på knap en mia. kr. til øget elektrificering i de indtægter, som de årligt opkræver hos forbrugerne for transporten af strøm gennem elnettet. Sådan lød anbefalingen i en analyse, som vi gennem 2023 brugte en del ressourcer på at udarbejde efter anmodning af Klima-, Energi- og Forsyningsministeren. Tillægget - som i analysen kaldes for en automatisk indikator - er indrettet på en måde, så det automatisk opjusterer netvirksomhedernes indtægtsrammer i overensstemmelse med en forventet markant vækst i antallet af elbiler, varmepumper og antallet af elforbrugere i det hele taget. Væksten i antallet af elbiler, varmepumper og elforbrugere er i høj grad de faktorer, som vil bestemme netvirksomhedernes stigende aktivitetsniveau i forbindelse med elektrificeringen.

Tillægget til dækning af merudgifter som følge af flere elbiler, varmepumper og elforbrugere vil ifølge modellen blive tildelt på grundlag af den faktiske udvikling i virksomhedernes antal af målere, stationer og mængden af leveret strøm. Forventningen er, at det vil give et årligt beløb på 1,1 mia. kr., hvilket dog kan variere alt efter, hvad udviklingen bliver. Forventningen er, at netvirksomhedernes merinvesteringer samlet bliver på 14,4 mia. kr. frem mod 2040. Heri indgår 5 mia., som i forvejen har været afsat i indtægtsrammerne til merudgifter som følge af flere forbrugere.

Den automatiske indikator er baseret på en bagvedliggende model, som blev udviklet i samarbejde med Danmarks Tekniske Universitet og indrettet til at simulere udviklingen i det samlede danske elnet. Klima-, Energi- og Forsyningsministeren modtog en første udgave af den nye indikator i slutningen af marts måned. Siden fulgte en intensiv dialog med både ministeriet, branchen og andre relevante interessenter bl.a. omkring modellens forudsætninger og vægte. Denne dialog førte til en revideret udgave af modellen, som blev overdraget til ministeren og offentliggjort i starten af januar 2024.

8.2 Elpriserne stabiliserede sig i 2023

Elpriserne for de danske husholdninger og virksomheder så i 4. kvartal 2023 ud til at have stabiliseret sig efter to ekstraordinært turbulente år. Det viste vores elprisstatistik for 4. kvartal 2023. Et nærmere kig på tallene for de seneste to år viste nogle kraftige prisudsving. Den laveste pris i perioden var 195 øre/kWh i juni 2023 og den højeste var 500 øre/kWh i oktober 2022. Gennemsnitsprisen var 324 øre/kWh.

De store udsving i forbrugerpriserne skyldes både udsving i priserne for den rene elektricitet som følge af energikrisen og den midlertidige reduktion i elafgiften i 1. halvår 2023. I fjerde kvartal 2023 udgjorde den rene elpris sammen med abonnement 35 pct. af den samlede pris. Det svarer til et fald på 1 procentpoint fra tredje kvartal 2023, hvor samme andel var på 36 pct. Vores kvartalsstatistik opgør også udviklingen i de forskellige produktkategorier, som fremgår af elpris.dk, herunder fastpris-, variabel-, og klimaprodukter. Gennemsnitsprisen for alle tre produktformer faldt med ca. 6 pct. i 4. kvartal 2023 i forhold til 3. kvartal 2023.

Den nedadgående tendens viste sig også i fjernvarmepriserne, som faldt i første halvår af 2023 fra januar 2023 til august 2023. I gennemsnit faldt priserne 3,45 pct. Varmeprisen steg til gengæld med 9,77 pct. i perioden fra august 2022 til august 2023. Som det også var tilfældet i prisstatistikken for august 2022, viste statistikken for august 2023 markante forskelle i udviklingen i priserne mellem de forskellige værker for hele året. Blandt de værker med den største stigning, kunne der ses prisstigninger på op mod 158 pct. fra august 2022 til august 2023. Omvendt sås der også prisfald på cirka 53 pct. i perioden fra august 2022 til august 2023.